

FACTSHEET

BADEN-WÜRTTEMBERG

2015

ALGEMEEN

Land	Baden-Württemberg: 35.751 km ² (10%, nummer 3 qua grootte, na Beieren en Nedersaksen) Duitsland: 357.168 km ²
Inwoners	Baden-Württemberg: 10,6 miljoen (13,2%) Duitsland: 80,8 miljoen
Grootste steden (2013)	Stuttgart (ca. 603.000 inwoners), Karlsruhe (299.000), Mannheim (297.000), Freiburg (218.000), Heidelberg (151.000), Ulm (119.000), Heilbronn (118.000), Pforzheim (118.000), Reutlingen (111.000).
BBP (2013)	407.245 mln. € Aandeel Baden-Württemberg in BBP Duitsland: 14,9%
Beroepsbevolking (2013)	Baden-Württemberg: 5.863.000 (14,0%) Duitsland: 41.841.000
Werkloosheid (2013)	Baden-Württemberg: 3,4 % Jeugdwerkloosheid: 2,7 % (laagste van Duitsland) Duitsland: 6,9 %
Schuld (2013)	66,5 Mrd €

POLITIEK

Regering: Bündnis '90/Die Grünen en SPD

Fractie: 15e Landtag	Zetels (2011)
CDU	60 (39,0 %)
Bündnis 90/Die Grünen	36 (24,2 %)
SPD	35 (23,1 %)
FDP	07 (05,3 %)
Totaal	138 (100,0%)

Verkiezingen: om de vijf jaar, volgende verkiezingen: 2016.

Regeringsleider

Winfried Kretschmann (Bündnis '90/Die Grünen)

Leden van de regering

- Ministerpräsident: Winfried Kretschmann (Bündnis 90/Die Grünen)
- Finanz- u. Wirtschaftsminister: Dr. Nils Schmid (SPD)
- Ministerin im Staatsministerium: Silke Krebs (Bündnis 90/Die Grünen)
- Bundesratsminister: Peter Friedrich (SPD)
- Innenminister: Reinhold Gall (SPD)
- Umweltminister: Franz Untersteller (Bündnis 90/Die Grünen)
- Kultusminister: Andreas Stoch (SPD)
- Verbraucherminister: Alexander Bonde (Bündnis 90/Die Grünen)
- Justizminister: Rainer Stichelberger (Bündnis 90/Die Grünen)
- Wissenschaftsministerin: Theresia Bauer (Bündnis 90/Die Grünen)
- Verkehrsminister: Winfried Hermann (Bündnis 90/Die Grünen)
- Sozialministerin: Katrin Altpeter (SPD)
- Ministerin für Integration: Bilkay Öney (SPD)
- Staatssekretärin im Ministerium für Verkehr und Infrastruktur: Gisela Splett (Bündnis 90/Die Grünen)
- Staatsrätin für Zivilgesellschaft und Bürgerbeteiligung: Gisela Erler (Bündnis 90/Die Grünen)
- Staatssekretärin im Ministerium für Kultus, Jugend und Sport: Marion von Wartenberg (SPD)
- Staatssekretär im Ministerium für Wissenschaft, Forschung und Kunst: Jürgen Walter (Bündnis 90/Die Grünen)
- Staatssekretär im Ministerium für Finanzen und Wirtschaft: Peter Hofelich (SPD)
- Staatssekretär im Staatsministerium und Chef der Staatskanzlei: Klaus-Peter Murawski (Bündnis 90/Die Grünen)

FINANCIËN

Baden-Württemberg is de enige deelstaat die sinds 1950 enkel geeft bij de zogenoemde *Finanzausgleich* (~financiële verevening). In 2013 heeft de deelstaat ongeveer € 2.400.000.000 afgedragen (229 euro per hoofd van de bevolking). De drie zuidelijke deelstaten Beieren, Baden-Württemberg en Hessen waren in 2013 de enige gevers. Van 1950 tot nu heeft Baden-Württemberg ca. 55,1 miljard euro afgedragen. Voornaamste begunstigde van dit federale solidariteit systeem is Berlijn, die 3.340.000.000 euro kreeg toegewezen (52 miljard euro in totaal). Na het parlementair zomerreces van 2015 wil de deelstaat beslissen of het al dan niet gaat procederen bij het *Bundesverfassungsgericht* tegen deze *Länderfinanzausgleich*.

ECONOMIE

Baden-Württemberg is een industrie- en export intensieve deelstaat. De deelstaat beschikt over industriegiganten (e.g. Daimler, Robert Bosch, SAP, Porsche, Würth en Trumpf) en heeft tegelijkertijd een groot en divers MKB-kader.

De huidige regering wil zich richten op economische prestatie (*Leistungsfähigkeit*), sociale gerechtigheid en ecologische verantwoordelijkheid in het bijzonder op het gebied van:

- Duurzame mobiliteit
- Milieutechnologiën, duurzame energie en efficiëntie rond natuurlijke hulpbronnen
- Gezondheid & zorg
- Informatie- en communicatietechnologien (IKT), groene IT en intelligente producten

In 2013 telde Baden-Württemberg bijna 500.000 bedrijven, met in totaal meer dan 3,7 miljoen werknemers.

Baden-Württemberg neemt op het gebied van wetenschap en onderzoek een topospositie in. In 2013 meldde de deelstaat bijna 6.000 patent-aanmeldingen aan (22% van de Duitse aanmeldingen bij het Europees Patentamt). De meeste uitvindingen in Baden-Württemberg deed de firma Bosch: zij meldde maar liefst 1.545 patenten aan.

Top-concerns in Baden-Württemberg (2013):

Bedrijf	Plaats	Medewerkers	Omzet (miljard €)
1 Daimler	Stuttgart	275.100	114,3
2 Robert Bosch	Gerlingen	305.900	52,5
3 ZF Friedrichshafen	Friedrichshafen	74.800	17,4
4 SAP	Walldorf	64.400	16,2
5 HeidelbergCement	Heidelberg	52.000	16,2
6 Porsche	Stuttgart	17.500	13,9
7 Adolf Würth	Künzelsau	19.605	10,0
8 Liebherr	Biberach	37.800	9,1
9 Südzucker	Mannheim/Ochsenfurt	17.900	7,9
10 Freudenberg	Weinheim	37.500	6,3

Clusters

De [Regionaler Cluster-Atlas Baden-Württemberg 2015](#) van het Badenwürttembergse Ministerie van Financiën en Economie biedt een overzicht van alle 118 regionale clusterinitiatieven en landelijke netwerken en overheidsinstellingen in de deelstaat. Met name MKB kan voordeel behalen uit deze leidraad voor netwerken, samenwerking en innovatie.

De zogenoemde [Spitzencluster](#) zijn clusters die door het bondsministerie van Onderwijs en Onderzoek (BMBF) zijn geselecteerd voor een subsidie van veertig miljoen euro voor vijf jaar voor de uitvoering van hun strategie. In deze clusters bundelen bedrijven, onderzoeksinstituten en andere organisaties hun krachten op het gebied van technologie en innovatie in een bepaalde regio. Er zijn inmiddels drie competitierondes geweest; in iedere ronde is Baden-Württemberg met thema's als biotechnologie, electromobiliteit, immuun-interventie, electronica, miniaturisatie en software goed vertegenwoordigd.

[MicroTEC Südwest](#), bijvoorbeeld, zet zich in voor bedrijven uit Baden-Württemberg op het gebied van miniaturisatie - met name op het gebied van micro-technologie en aanverwante gebieden. Naast de doelmarkt life sciences & medische technologie richt het cluster zich ook op mobiliteit & sensorische systemen, machinebouw & procestechiek en resources, energie & milieu. Tot haar leden behoren wereldspelers als Bosch, Daimler, Festo, Roche Diagnostics, Zeiss, etc.

ECONOMISCHE BETREKKINGEN MET NEDERLAND

Handel en investeringen (2014)

- De handel tussen Nederland en Baden-Württemberg bedroeg 24 miljard euro in 2014 (↗ +7,4% t.o.v. 2013).
- Baden-Württemberg staat op 2^e plaats als belangrijkste exportbestemming voor Nederland in Duitsland: achter NRW en vóór Nedersaksen.
- Nederland is de 2^e belangrijkste importpartner voor Baden-Württemberg: achter Zwitserland en vóór Frankrijk.
- Nederland staat op 5^e plaats v.w.b. belangrijkste exportpartners voor Baden-Württemberg.
- Nederland is de grootste investeerder in Baden-Württemberg (vóór de Verenigde Staten en Zwitserland). Met 24 miljard euro zijn de Nederlandse investeringen goed voor 24% van de totale FDI in Baden-Württemberg.

Recente ontwikkelingen tussen Baden-Württemberg en Nederland

- Letter of Intent (LoI)
Naar aanleiding van de grote Nederlandse handelsmissie & koninklijke missie naar Zuid-Duitsland in 2013 bracht *Wirtschaftsminister* Nils Schmid december 2014 een tegenbezoek aan Nederland, gericht op de sectoren e-mobility en Life Science & Health (LSH). Schmid gaf aan, met name samenwerkingsmogelijkheden te zien op de gebieden: **industrie 4.0, electromobiliteit, automotive, lucht- en ruimtevaart en medische technologie**. Om de goede samenwerking te bekrachtigen werd er een Letter of Intent (LoI) getekend met Minister van Economische Zaken Henk Kamp. Verder werd de wens uitgesproken om samen te werken op het gebied van **innovatie en onderzoek**, bijvoorbeeld in het kader van Europese subsidieprogramma's en -projecten.

- Partners of International Business (PIB)
Tijdens de Hannover Messe in april 2015 werd het startsein gegeven voor twee driejarige Partners of International Business (PIB)-projecten: één PIB-traject richt zich op de **medische technologie**, de andere op **e-mobility** in Zuid-Duitsland. Minister Henk Kamp zegt hoge verwachtingen te hebben van de PIBs: 'Baden-Württemberg is leidend in Duitsland, en daarmee eigenlijk in de wereld, op het gebied van medische technologie. Wij zijn er tegelijk de grootste leverancier, maar dan in sectoren als de auto-industrie. Het is goed om ook met de medische technologie vaste voet aan de grond te krijgen. Want een partner van een dergelijk niveau is ook weer goed voor onze industrie. Met economieminister Nils Schmid van deze deelstaat heb ik afgesproken dat we in het najaar er een werkbezoek met bedrijven brengen.' Voor meer informatie over (deelname aan) de PIBs kunt u uiteraard bij het NBSO Stuttgart terecht.

Nederlandse bedrijven

Voorbeelden van Nederlandse (dochter-)ondernemingen in Baden-Württemberg zijn:

- Akzo Nobel B.V | Akzo Nobel Coatings GmbH
- DSM NV | DSM Nutritional Products GmbH
- FrieslandCampina | FrieslandCampina Germany GmbH
- Koninklijke BAM Groep NV | BAM Deutschland AG
- Koninklijke Philips Electronics N.V. | Philips Medizin-Systeme Böblingen GmbH
- Paper Excellence B.V. | Papierfabrik Scheufelen GmbH + Co. KG
- Raben Group B.V. | Wincanton Trans European (Deutschland) GmbH
- Royal Dutch/Shell Group | Mineralölraffinerie Oberrhein GmbH & Co. KG
- TNT N.V. | TNT Innight GmbH & Co. KG

Stand: augustus 2015

Opgesteld door:
Netherlands Business Support Office, Stuttgart